

Videnskabernes Selskab straks efter sin stiftelse at gøre, sådan som det nævnes i Asger Lomholt: Det kgl. danske Videnskabernes Selskab 1742-1942. III (1960), s. 42 ff. Naar det her siges, at manuskriptet i flere år henlå hos familien, »indtil J. L. Holstein blev opmærksom derpå« er dette i hvert fald for summarisk sagt og må nu suppleres med oplysningerne hos dr. Schütt om O. H. Mollers virksomhed for udgivelsen. Bjørn Kornerups bemærkning (Dansk Biografisk Leksikon XVI, 1939, s. 24), at den ældre broder Bernhard »skulde have forestået trykningen«, synes også delvis at bero på en dog forklarlig misforståelse (sml. Schütt, s. 74).

Holger Hjelholt.

Historische Zeitschrift har i 1962 udsendt et *Sonderheft* I. Dets omfang er ikke mindre end 779 sider. Undertitlen er ikke mindre upretentios end hovedtitlen. Den lyder *Litteraturberichte über Neuerscheinungen zur ausserdeutsche Geschichte*. I et kort forord begrunder den ene af Historische Zeitschrifts redaktører, professor Walter Kienast, samlebindets fremkomst. Redaktionen, skriver han, vil hermed raade bod paa, at man af pladshensyn har maattet opgive at bringe de fra gammel tid gængse litteraturoversigter i selve tidsskriftet. Videre bemærkes, at man herefter tilsigter at udsende en samling litteraturoversigter hvert andet aar. Videre at oversigterne fremefter kun skal omfatte 5 aar, hvorved omfanget reduceres. Da professor Kienast saaledes selv indirekte kritiserer mammuthbindet, der unægtelig er noget uhaandterligt, tier anmelderen og takker for den orientering, som hermed gives, og hvorigennem et og andet hidtil overset noteres med glæde. Tanken melder sig dog, om ikke de i alt 11 bidrag var blevet lettere haandterlige, om de var blevet udsendt som enkelthæfter.

Med disse almindelige bemærkninger er indiceret, at bidragene ikke er udarbejdede efter en ensartet skabelon. Forfatterne af de enkelte bidrag synes at have været ret frit stillede. Professor *Kellenbenz* har skrevet afsnittet om *Skandinavien* (1945-ca. 1958) omfattende den historiske litteratur fra slutn. af middelalderen til nutiden. Fremstillingen viser klart, at vel er der skandinaviske fællesemner, og de historiske forskninger og fremstillinger, der omhandler disse egner sig fortræffeligt til fællesbehandling, men for de øvrige havde det nok været bedre at behandle hvert land for sig. Med en saadan opdeling i stedet for den i det foreliggende skrift anvendte opdeling i aarhundreder, var overblikket sikkert blevet bedre. Der er dog al grund til at være professor *Kellenbenz*

taknemlig for hans oversigt. Hans store personlige interesse for og viden om handelshistorie er mærkbar. Han finder plads til at nævne forskellige smaabidrag til dansk handelshistorie. I særdeleshed næsten alt hvad der er fremkommet til belysning af dansk øksenhandel, som han erklærer ogsaa at være af betydelig international interesse. Man maa da haabe, at Svend Ellehøj snart faar en del af sit store værk herom fra haanden.

I øvrigt finder man oversigter over den historiske litteratur om (2.) italiensk middelalder (1945-58), (3.) Ungarn (1945-60), (4.) Polen (1945-60), (5.) Sovjetrusland af russiske historikere (1953-57), (6.) Rusland og Sovjetunionen (1953-59) omfattende den i tidsrummet fremkomne litteratur udenfor Sovjetrusland, (7.) Latinamerika (1945-59), (8.) Sydøstasien (1945-58), (9.) Japan, (10.) England (1950-59), (11.) Frankrig, Middelalderen (1952/54-59).

Af listen ser man, at her foreligger en prisværdig bestræbelse for at orientere om i øvrigt ikke let tilgængelig litteratur f. eks. oversigterne over Latinamerika, Sydøstasien og Japan.

Skal man fremhæve oversigter, der brillerer med god og klar disposition og forfattet med overlegenhed, maa det nok blive Ch. Howard's om den engelske historiske litteratur, som dog naturligvis ikke er undertegnede anm. ubekendt samt den fastopbyggede oversigt over kaar og faser indenfor polsk historisk videnskab af G. Rhode. Billedet af polske historikere under de stadigt skiftende forhold kan meget vel prydes med et vaabenskjold med devisen *quand même*.

As. F.

I 1961 habiliterede den østtyske historiker *Erich Donnert* sig i Jena med arbejdet *Der Livländische Ordensritterstaat und Russland. (Der Livländische Krieg und die baltische Frage in der europäischen Politik 1558-1583), Rütten und Loening, Berlin 1963*. Efter en historiografisk indledning opdeles emnet i fire hovedkapitler: Den livlandske krig og de østbaltiske folks klassekamp, Rusland og Tyskland, Danmarks, Sveriges og Polen/Litauens kamp om den livlandske arv samt Moskva-staten og Vesteuropa. Forfatteren støtter sig fortrinsvis på trykte kilder og fremstillinger, men har naturligvis også søgt i de efter krigen ofte forstyrrede arkiver (f. eks. s. 46 note 164, s. 52 note 209, s. 77 note 83, s. 154 note 15, s. 157 note 33, s. 168 note 50). Emnets mangfoldighed kræver et stort sprogkendskab, og Donnert har tydeligvis stræbt efter en fuldstændig udnyttelse af tysk og (sovjet-)russisk litteratur,